Konstitutionsutskottets betänkande 1985/86:4

om ändring i lagen om kyrkomötet m. m. (prop. 1984/85:165 i viss del)

KU
1985/86:4

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 1984/85:165 om vissa klargöranden och kompletteringar av kyrkomötesreformen, såvitt avser förslagen till ändringar i lagen (1982:943) om kyrkomötet och lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar samt den med anledning av propositionen väckta motionen 1985/86:2 av Göthe Knutson (m). Propositionen har i övriga delar tidigare behandlats av utskottet (KU 1984/85:32 och 1985/86:1).

I betänkandet behandlas vidare följande frågor som tagits upp i de angivna under allmänna motionstiden väckta motionerna.

Stat—kyrka-frågan — motionerna 1984/85:815 av Lars Werner m. fl. (vpk) och 1984/85:1505 yrkande 4 av Bengt Westerberg m. fl. (fp).

Medlemskapsreglerna i svenska kyrkan — motion 1984/85:476 av Jan-Erik Wikström och Kerstin Anér (båda fp).

Förfarandet vid utnämning av biskop — motion 1984/85:1182 av Anders Svärd (c).

Utredning om hur kristen tro skall kunna främjas i Sverige — motion 1984/85:2336 av Tore Nilsson (m).

Ändringar i begravningskungörelsen — motion 1984/85:394 av Kerstin Anér och Kerstin Ekman (båda fp) och 1984/85:2331 av Gunnel Jonäng (c).

Enligt de föreslagna ändringarna i lagen om kyrkomötet skall en ny myndighet under kyrkomötet inrättas, kyrkomötets besvärsnämnd. Nämnden får till uppgift att pröva besvär över beslut av svenska kyrkans centralstyrelse. I propositionen föreslås också vissa följdändringar i lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar.

Utskottet har med anledning av motion 1985/86:2 föreslagit en ändrad lydelse av 49 § i förslaget till lag om ändring i lagen (1982:943) om kyrkomötet och ansett följdmotionen besvarad med vad utskottet anfört. I övrigt har propositionen tillstyrkts. Beträffande de under allmänna motionstiden väckta motionerna har utskottet avstyrkt motionerna 1984/85:815, 1505, 1182 och 2336. Motionerna 1984/85:476, 394 och 2331 har utskottet ansett besvarade med vad utskottet anfört.

Propositionen

I propositionen har — såvitt nu är i fråga — regeringen hemställt att riksdagen antar de i propositionen framlagda förslagen till lag om ändring i lagen (1982:943) om kyrkomötet och till lag om ändring i lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar.

Kyrkomötets yttrande (kyrkomötets skrivelse 1985:33) har inhämtats över förslaget till ändring i lagen om kyrkomötet.

Regeringens förslag innebär att det inrättas en nämnd, kyrkomötets besvärsnämnd, som skall pröva besvär över svenska kyrkans centralstyrelses beslut, om inte annat följer av särskilda föreskrifter. Besvärsnämnden blir en myndighet under kyrkomötet och skall utses av kyrkomötet för varje valperiod. Den skall bestå av en ordförande, som skall vara eller ha varit ordinarie domare, och av fyra andra ledamöter, valda inom kyrkomötet. Nämndens beslut får inte överklagas. De grundläggande föreskrifterna om nämnden i fråga om sammansättning, beslutförhet m. m. föreslås bli intagna i lagen om kyrkomötet. Förslaget till ändring i lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar är en följdändring som innebär att sistnämnda lag kompletteras med bestämmelser om kungörande av författningar som beslutats av myndigheter som lyder under kyrkomötet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 1986.

Följdmotionen

I motion 1985/86:2 av Göthe Knutson (m) yrkas

1. att riksdagen, med avslag på propositionen i motsvarande del, beslutar att förslaget till lag om ändring i lagen (1982:943) om kyrkomötet, 49 §, får följande formulering:

Propositionens förslag	*Motionens förslag*
Besvärsnämndens beslut får inte överklagas.	Besvärsnämndens beslut får inte överklagas. *Detta gäller dock inte om annat är särskilt föreskrivet.*

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen och kyrkomötet till känna, att de nya myndigheterna under kyrkomötet inte bör tillerkännas beslutskompetens att utforma författningar eller meddela ärendebeslut som står i strid med stadganden om offentlighet och sekretess i regeringsförordningar såsom stämpelkungörelsen (1964:619), expeditionskungörelsen (1964:618), allmänna verksstadgan (1965:600), sekretessförordningen (1980:657) eller serviceförordningen (1980:900).

Enligt motionären bör riksdagen inte godta den föreslagna lydelsen av 49 § i lagen om kyrkomötet om att beslut av kyrkomötets besvärsnämnd inte skall kunna överklagas. Denna bestämmelse anser motionären strida mot stadgandet i 2 kap. 15 § tryckfrihetsförordningen angående besvär över begäran att få ta del av allmän handling. Vidare anser motionären att riksdagen bör göra ett uttalande angående myndigheternas under kyrkomötet status i relation till regeringens s. k. restkompetens. Detta uttalande bör utgå ifrån att offentlighet och sekretess ingår i det område där riksdagen och

regeringen har en bestämd mening även om de kyrkliga organens inre arbetssätt samt innebära att offentlighetsprincipen inte får urholkas.

Motionsyrkandena i de under allmänna motionstiden väckta motionerna

I motion 1984/85:815 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om kyrkans skiljande från staten.

I motion 1984/85:1505 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om åtgärder för att ge svenska kyrkan en fri ställning gentemot staten.

I motion 1984/85:476 av Jan-Erik Wikström och Kerstin Anér (båda fp) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att religionsfrihetslagens bestämmelser om medlemskap i svenska kyrkan icke står i full harmoni med regeringsformens 2 kap. 2 §.

I motion 1984/85:1182 av Anders Svärd (c) yrkas att riksdagen hos regeringen begär att sådan ändring vidtas i 11 § lagen om svenska kyrkan att svenska kyrkans centralstyrelse blir utnämningsmyndighet vid biskopstillsättningar samt att frågan om hur förslag inför sådan utnämning skall tas fram blir föremål för utredning.

I motion 1984/85:2336 av Tore Nilsson (m) yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om utredning och förslag om hur kristen tro på alla områden åter kan främjas i Sverige så att ett rättfärdigt samhälle kan förverkligas.

I motion 1984/85:394 av Kerstin Anér och Kerstin Ekman (båda fp) yrkas att riksdagen hos regeringen begär att begravningskungörelsen ändras i syfte att tillmötesgå i motionen framförda synpunkter.

I motion 1984/85:2331 av Gunnel Jonäng (c) yrkas att riksdagen hos regeringen begär en komplettering av begravningskungörelsen i enlighet med motionen.

Stat—kyrka-frågan

I motion 1984/85:815 av Lars Werner m. fl. (vpk) påpekas att en utredning år 1972 lagt fram förslag till beslut om kyrkans skiljande från staten. Förslaget har emellertid inte genomförts. Motionärerna anser att kyrkans skiljande från staten är en mycket angelägen fråga ur religionsfrihetssynpunkt. Det är enligt motionärerna viktigt att den oförenlighet som finns mellan grundlagens religionsfrihet och det faktum att Sverige har en statskyrka nu undanröjs. Motionärerna anser att underlagsmaterial för att lösa relationen mellan staten och kyrkan finns. Eventuell ytterligare beredning av frågan bör därför kunna ske utan större omgång och förslag läggas fram för riksdagen under detta år.

I motion 1984/85:1505 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) begärs att regeringen tar initiativ till överläggningar för att nå fram till en överenskommelse om en tidsplan för åtgärder i syfte att ge svenska kyrkan en fri ställning gentemot staten. I motionen hävdas att de successiva reformer som genomförts på kyrkoområdet sedan 1979 inte inneburit att den principiella frågan om de framtida relationerna mellan stat och kyrka föregripits. Enligt motionärerna måste arbetet gå vidare för att finna den breda bas mellan olika åsiktsgrupper som behövs för att kunna ge svenska kyrkan en självständigare ställning i förhållande till staten. Motionärerna anser att kyrkan själv successivt bör få ta över ansvaret för den kyrkliga organisationsstrukturen lokalt, inom stiften och på riksplanet. Svenska kyrkan måste själv få avgöra i vilken utsträckning man behöver använda kyrkans egna medel. Svenska kyrkan får enligt motionen å andra sidan själv överväga på vilket sätt och i vilken takt som den är beredd att ta ett eget ansvar för sin ekonomiska situation. Nya samtal måste därför enligt motionärernas mening föras mellan staten och svenska kyrkan om hur kyrkan skall kunna ges den beskrivna friheten utan att de positiva värden som ligger i förhållandet att kyrkan har en rikstäckande verksamhet går förlorade. I samtalen bör olika meningsriktningar vara företrädda både på den statliga och kyrkliga sidan.

Frågans tidigare behandling

Förhållandet mellan staten och svenska kyrkan har under lång tid varit föremål för ett omfattande utredningsarbete. Bl. a. kan nämnas 1958 års utredning kyrka—stat och den parlamentariskt sammansatta 1968 års beredning om stat och kyrka. I februari 1975 inleddes överläggningar om stat—kyrka-frågan mellan ärkebiskopen och en av honom tillkallad arbetsgrupp och företrädare för staten. Deltagarna i dessa överläggningar presenterade sitt förslag i januari 1978 (SOU 1978:1) Ändrade relationer mellan staten och svenska kyrkan. Förslaget innebar att förhållandet mellan staten och svenska kyrkan skulle ändras den 1 januari 1984. Regeringen inhämtade kyrkomötets yttrande över förslaget. Vid ett sammanträde i början av 1979 uttalade sig kyrkomötet med röstetalen 54 mot 42 för ett bevarat samband mellan staten och kyrkan. Därefter förekom överläggningar mellan de politiska partierna angående frågans fortsatta handläggning. I en efter överläggningarna utfärdad kommuniké uttalade regeringen att stat—kyrka-frågan skulle handläggas vidare i syfte att vinna den bredare enighet i frågan som regeringen ansåg önskvärd. Vidare beslöt regeringen i augusti 1979 direktiv till bl. a. en utredning om kyrkomötets ställning (Dir. 1979:102). 1979 års kyrkomöteskommitté lade i början av år 1981 fram sitt betänkande (SOU 1981:14) Reformerat kyrkomöte, kyrklig lagstiftning m. m. På grundval av utredningsbetänkandet lade regeringen våren 1982 fram proposition 1981/82:77 om formerna för den kyrkliga lagstiftningen m. m. Vid riksdagsbehandlingen av propositionen väcktes bl. a. motion 1981/82:2453 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari yrkades avslag på propositionen samt att riksdagen hos regeringen skulle begära att ett förslag om kyrkans skiljande från staten snarast skulle framläggas.

I sitt betänkande KU 1981/82:36 uttalade utskottet följande.

Till grund för propositionens förslag om formerna för den kyrkliga lagstiftningen har legat det betänkande som 1979 års kyrkomöteskommitté lade fram i början av år 1981 — (SOU 1981:14) Reformerat kyrkomöte, kyrklig lagstiftning m. m. Kommittén var enig i huvudfrågorna.

Sedan betänkandet remissbehandlats och visst kompletterande utredningsarbete utförts inom regeringskansliet har partiöverläggningar ägt rum. I dessa har deltagit representanter för samtliga de i utskottet representerade partierna. Överläggningarna har lett fram till att partierna kunnat enas om de förslag som omfattas av förevarande proposition och proposition 1981/82:192 om ett reformerat kyrkomöte. Den senare propositionen behandlas f. n. av kyrkomötet.

Enligt utskottet är det av stort värde att en långtgående enighet mellan riksdagspartierna uppnåtts i berörda frågor. En viktig utgångspunkt härvidlag har varit att inte föregripa senare ställningstaganden till stat—kyrka-frågans lösning på längre sikt. De frågor slutligen som tagits upp i motionerna har övervägts tidigare. Utskottet har inte funnit anledning att förorda bifall till motionsyrkandena.

Riksdagen följde utskottet.

Den 1 januari 1983 trädde de nya reglerna om formerna för den kyrkliga lagstiftningen i kraft. Vidare har kyrkomötet reformerats genom lagen (1982:942) om svenska kyrkan och lagen (1982:943) om kyrkomötet. Vissa klargöranden och kompletteringar av kyrkomötesreformen har därefter skett. Det gäller bl. a. svenska kyrkans centralstyrelses rättsliga ställning, se proposition 1984/85:36, KU 1984/85:16, KU 1985/86:1, proposition 1984/85:165 och KU 1984/85:32.

En fylligare redogörelse för stat—kyrka-frågans tidigare behandling finns i utskottets betänkanden KU 1976/77:39, 1979/80:17 och 1980/81:5.

Medlemskapsreglerna i svenska kyrkan

I motion 1984/85:476 av Jan-Erik Wikström och Kerstin Anér (båda fp) begärs ett tillkännagivande från riksdagens sida om att religionsfrihetslagens regler om medlemskap i svenska kyrkan inte står i full harmoni med 2 kap. 2 § RF.

Motionärerna hävdar att det är klart dokumenterat att det föreligger en motsättning mellan regeringsformens portalparagrafer om grundläggande fri- och rättigheter och religionsfrihetslagens bestämmelser om medlemskap i svenska kyrkan. Motionärerna hänvisar bl. a. till fri- och rättighetsutredningen (SOU 1975:75), proposition 1975/76:209, s. 117 och konstitutionsutskottets betänkande KU 1975/76:56 s. 31. Motionärerna anför vidare att frågan om medlemskap i svenska kyrkan med nuvarande relationer mellan kyrka och stat är något som angår såväl statsmakterna som kyrkan. En utredning om medlemskapsreglerna pågår inom kyrkan, och kyrkomötet kan 1986 beräknas få frågan för avgörande i vad som ankommer på kyrkan. Därför bör enligt motionärerna staten inte passivt avvakta utan ge klart principiellt besked om regeringsformens fri- och rättighetsförklaring kontra de nu gällande medlemskapsreglerna.

Frågans tidigare behandling

Frågan om medlemskapsreglerna i svenska kyrkan har under senare år vid upprepade tillfällen behandlats av riksdagen, senast hösten 1984, KU 1984/85:3. Konstitutionsutskottet hänvisade därvid till vad utskottet tidigare uttalat om att resultatet av den inomkyrkliga utredningens arbete samt kyrkomötets ställningstagande med anledning av utredningen borde avvaktas. Utskottet avstyrkte därför motionen.

Mot utskottets uttalande reserverade sig fp-ledamoten som anförde:

Reglerna om s. k. negativ religionsfrihet infördes i 2 kap. 2 § regeringsformen (RF) fr. o. m. den 1 januari 1977. Av det utrednings- och lagstiftningsarbete som föregick lagändringen framgår att det föreligger en motsättning mellan religionsfrihetslagens bestämmelser om medlemskap i svenska kyrkan och RF:s bestämmelser om grundläggande fri- och rättigheter. RF försågs därför med en övergångsbestämmelse av innebörd att reglerna om medlemskap skulle gälla utan hinder av 2 kap. 2 § RF. Enligt utskottets mening är det inte godtagbart att denna inskränkning i en grundläggande fri- och rättighet fått gälla under så lång tid. Det är med hänsyn härtill angeläget att medlemskapsreglerna i religionsfrihetslagen ändras så att de inte längre står i strid med 2 kap. 2 § RF. Riksdagen bör därför hos regeringen hemställa om förslag till ändring av religionsfrihetslagen i enlighet med det anförda. Utskottet delar även motionärernas åsikt att det i nuvarande läge är önskvärt att riksdagen på detta sätt klargör vad som enligt dess mening i denna fråga är förenligt med de grundläggande fri- och rättigheter som medborgarna tillförsäkras genom regeringsformen, bl. a. mot bakgrund av att 1979 års kyrkomöte uttalat att medlemskapsreglerna inte strider mot 2 kap. 2 § RF. Såsom framhållits i motionen borde ett sådant klarläggande vara av värde för såväl den inomkyrkliga debatten som för den allmänna diskussionen om religionsfrihetens innebörd.

I ett särskilt yttrande anförde vpk-ledamoten följande:

Medlemskapsreglerna i svenska kyrkan behandlades vid 1983/84 års riksmöte med anledning av en folkpartimotion med i stort sett samma innebörd som den nu aktuella (KU 1983/84:12). I ett särskilt yttrande till utskottsbetänkandet påpekade jag att vpk står fast vid det av partiet sedan länge hävdade kravet på en fullständig åtskillnad mellan staten och kyrkan och att folkpartimotionen visserligen hade beröringspunkter med principfrågan om en relationsändring mellan staten och kyrkan men att det är tveksamt om ändringar av det slag motionärerna förordat kan föra denna fråga närmare sin lösning. Möjligen skulle en sådan begränsad regeländring t. o. m. kunna användas som argument för att tona ned betydelsen av att en relationsändring verkligen måste komma till stånd. Dessa argument är enligt min mening fortfarande bärkraftiga.

Riksdagen följde utskottets hemställan.

Den ovannämnda kyrkliga utredningen har i augusti 1985 lagt fram ett diskussionsbetänkande, Dop och kyrkotillhörighet. I betänkandet påpekas att det finns olika uppfattningar om hur tillhörigheten till svenska kyrkan bör regleras i framtiden, och tre huvudlinjer som kan urskiljas i diskussionen presenteras. Utredningen lägger i betänkandet inte fram något eget förslag till lösning av frågan. Detta i övertygelse om att det skall vara möjligt att hitta en samlande lösning. Enligt utredningen behövs det fortfaran-

de en bred och fördjupad diskussion inom församlingarna innan tiden är mogen för några mer definitiva försök till lösningar.

En utförligare redogörelse för den tidigare behandlingen av frågan om medlemskapsreglerna i svenska kyrkan finns i utskottets betänkanden KU 1983/84:12 och KU 1984/85:3.

Förfarandet vid utnämning av biskop

I motion 1984/85:1182 av Anders Svärd (c) begärs att reglerna om biskopstillsättning i lagen om svenska kyrkan ändras. Enligt motionären intar biskoparna i svenska kyrkan en mycket central ställning, inte minst i trosfrågor. Motionären anser det därför naturligast att kyrkans centralstyrelse bemyndigas att i framtiden tillsätta biskopar efter förslag från resp. stift. Hur det skall gå till att upprätta förslag i stiften bör utredas. Motionären anser att biskopens viktigaste uppgift inte är att vara chef för domkapitlen som myndighet utan att vara andlig ledare i sitt stift inom svenska kyrkan.

Gällande rätt m. m.

Enligt 11 § andra stycket lagen (1982:942) om svenska kyrkan utnämner regeringen till biskop en av de tre som har föreslagits i den ordning som föreskrivs i lag. Gällande regler i lagen (1963:633) om biskopsval innebär i korthet att biskopen utses av regeringen efter förslag från domkapitlets ledamöter och präster och lekmän i stiftet.

Motioner med samma innebörd som den nu aktuella har behandlats av riksdagen vid tidigare tillfällen, senast hösten 1984. Ett enigt konstitutionsutskott uttalade då följande (KU 1984/85:3).

I motion 1983/84:587 av Anders Svärd (c) begärs att reglerna om *förfarandet vid utnämning av biskop ändras* på sätt att kyrkans centralstyrelse bemyndigas att i framtiden tillsätta biskopar efter förslag från resp. stift.

Ett likalydande motionsyrkande avslogs av riksdagen vid 1983/84 års riksmöte (KU 1983/84:12). Enligt utskottets åsikt föreligger inte nu skäl för en annan bedömning. Utskottet vill även påpeka att biskoparna är chefer för domkapitlen, vilka är statliga förvaltningsmyndigheter under regeringen. I överensstämmelse med önskemål från kyrkligt håll förbereds inom regeringskansliet en grundlagsändring som syftar till att göra svenska kyrkans centralstyrelse till en förvaltningsmyndighet under kyrkomötet. Om denna ändring kommer till stånd skulle ett genomförande av motionsförslaget medföra att domkapitlens chefer kommer att utses av en myndighet som domkapitlen inte lyder under. Med det anförda avstyrks motionen.

Riksdagen följde utskottet.

Riksdagen har i november 1985 antagit ändringar i regeringsformens övergångsbestämmelser och i lagen om svenska kyrkan som innebär att svenska kyrkans centralstyrelse får ställning som förvaltningsmyndighet under kyrkomötet.

Åtgärder för att främja kristen tro

I motion 1984/85:2336 av Tore Nilsson (m) begärs förslag från regeringen om hur kristen tro på alla områden skall kunna främjas i Sverige.

Motionären hävdar bl. a. att kristendomen måste bli ett självständigt ämne i skolans undervisning. Bibeln och kristna trosläran — t. ex. som den finns i katekesen — måste bli läromedel. Ett beslut om detta innebär enligt motionären behov av lärarutbildning i kristendom och att samfunden stöds i sin verksamhet samt att utbildningsmedierna i TV och radio ger stort utrymme åt bibeln, åt den kristna kyrkans budskap och åt kristenhetens historia. Motionären anser att det mest angelägna just nu är återinförandet av kristendomen.

Ändringar i begravningskungörelsen

I motion 1984/85:394 av Kerstin Anér och Kerstin Ekman (båda fp) begärs en ändring i 25 § 2 mom. begravningskungörelsen angående reglerna om behandling av avlidens aska (SFS 1963:540, omtryckt 1982:519). Enligt nämnda stadgande får aska efter avliden i stället för att gravsättas nedgrävas eller utströs inom minneslund eller — efter länsstyrelsens tillstånd — utströs på plats som inte är begravningsplats. Ansökan om tillstånd skall ges in av den som i egenskap av anhörig eller närstående eller eljest ombesörjer begravningen. Motionärerna framhåller att bestämmelsen inte medger att en person som önskar att askan efter honom skall strös på en särskild plats under sin livstid kan lämna in en sådan ansökan. Han blir därför beroende av vad de efterlevande bestämmer. Sistnämnda mening i bestämmelsen bör därför enligt motionärerna ges följande lydelse: "Ansökan om tillstånd kan inges av den person som önskar att askan efter honom skall utströs på viss i ansökan angiven plats, eller av den som i egenskap av anhörig eller eljest ombesörjer begravningen."

I motion 1984/85:2331 av Gunnel Jonäng (c) begärs att begravningskungörelsen kompletteras så att det klart framgår att tillgrepp av ädelmetall eller värdeföremål i samband med arbete i krematorium eller på kyrkogård faller under allmänt åtal. En sådan ändring skulle enligt motionären vara en åtgärd för att bevara allmänhetens förtroende och också ett skydd för de många krematorie- och kyrkogårdsanställda som med pietet och ärlighet fullgör sitt arbete.

Pågående utredningsarbete

Enligt vad som inhämtats från civildepartementet företar en arbetsgrupp inom departementet en total översyn av begravningslagstiftningen. Översynen omfattar även begravningskungörelsen, och till de frågor som utreds hör reglerna för spridande av avlidens aska samt tillgrepp av ädelmetaller från avlidna. Arbetsgruppen skall vara klar med översynen våren 1986.

Utskottet

Förslagen i proposition 1984/85:165

Genom proposition 1984/85:36 om svenska kyrkans centralstyrelses rättsliga ställning m. m. förelades riksdagen förslag till ändringar i p. 9 övergångsbestämmelserna till regeringsformen (RF) som bl. a. innebär att det vid

sidan av statliga förvaltningsmyndigheter under riksdagen och regeringen även kan finnas statliga förvaltningsmyndigheter under kyrkomötet. Förslaget antogs som vilande av riksdagen i december 1984 (KU 1984/85:16). Förslaget till grundlagsändringar följdes av proposition 1984/85:165 i vilken föreslogs vissa ändringar i lagen om svenska kyrkan, lagen om kyrkomötet och kungörandelagen. I sitt betänkande KU 1984/85:32, tillstyrkte konstitutionsutskottet att riksdagen som vilande antog förslaget till ändringar i lagen om svenska kyrkan. Det andra beslutet kunde enligt utskottet fattas efter det att riksdagen slutligt tagit ställning till grundlagsändringen. Eftersom även de övriga lagförslagen i proposition 1984/85:165 byggde på den vilande grundlagsändringen borde enligt utskottet riksdagen ta ställning till dem först sedan riksdagen fattat definitivt beslut i grundlagsfrågan. Behandlingen av propositionen i denna del uppsköts därför till nästkommande riksmöte.

Riksdagen antog den 6 november 1985 slutligt de vilande förslagen till ändring i övergångsbestämmelserna till RF och till ändring i lagen om svenska kyrkan (KU 1985/86:1). Utskottet tar därför nu upp till behandling de återstående förslagen i proposition 1984/85:165.

I propositionen föreslås bl. a. att det inrättas en nämnd, kyrkomötets besvärsnämnd, som skall pröva besvär över svenska kyrkans centralstyrelses beslut, om inte annat följer av särskilda föreskrifter. Besvärsnämnden blir en myndighet under kyrkomötet och skall utses av kyrkomötet för varje valperiod. Nämndens beslut får enligt propositionen inte överklagas. De grundläggande föreskrifterna om nämnden i fråga om sammansättning, beslutförhet m. m. föreslås bli intagna i lagen om kyrkomötet. Förslaget till ändring i lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar är en följdändring som innebär att sistnämnda lag kompletteras med bestämmelser om kungörande av författningar som beslutats av myndigheter som lyder under kyrkomötet.

Enligt motion 1985/86:2 av Göthe Knutson (m) bör riksdagen inte godta den föreslagna lydelsen av 49 § lagen om kyrkomötet enligt vilken beslut av kyrkomötets besvärsnämnd inte skall kunna överklagas. Motionären anser att bestämmelsen skulle strida mot stadgandet i 2 kap. 15 § tryckfrihetsförordningen (TF) angående besvär över avslag på begäran att få ta del av allmän handling. Vidare anser motionären att riksdagen bör göra ett uttalande angående de under kyrkomötet lydande myndigheternas ställning i förhållande till regeringens s. k. restkompetens enligt 8 kap. 13 § RF. Detta uttalande bör enligt motionären klargöra att regeringsförordningar angående offentlighet och sekretess skall gälla även för myndigheterna under kyrkomötet.

I 2 kap. 15 § TF stadgas att om annan än riksdagen eller regeringen avslår en begäran att få ta del av handling eller lämnar ut en allmän handling med förbehåll som inskränker sökandens rätt att yppa dess innehåll eller eljest förfoga över den, får sökanden föra talan mot beslutet. Talan mot beslut av statsråd skall föras hos regeringen och talan mot beslut av annan myndighet hos domstol. Kyrkomötets besvärsnämnd kommer som nyss framgått att vara en statlig myndighet. Den tidigare nämnda bestämmelsen i TF blir därför tillämplig på besvärsnämnden. Med hänsyn till att besvärsnämnden

således kan komma att fatta vissa beslut som är överklagbara anser utskottet att det föreslagna stadgandet i 49 § lagen om kyrkomötet i förtydligande syfte bör omformuleras. Enligt utskottets mening kan stadgandet lämpligen ges följande lydelse: "Besvärsnämndens beslut enligt denna lag får inte överklagas." Utskottet anser motionen i denna del tillgodosedd med det anförda.

Den andra frågan som tas upp i motionen gäller myndigheternas under kyrkomötet förhållande till regeringens s. k. restkompetens.

I proposition 1984/85:36 om svenska kyrkans centralstyrelses rättsliga ställning framhöll föredragande statsråd bl. a. följande.

Centralstyrelsen förblir en statlig förvaltningsmyndighet även om dess förhållande till regeringen ändras. Härav följer att de allmänna reglerna om statlig förvaltning som finns i RF och i andra lagar även i fortsättningen blir tillämpliga på centralstyrelsen. Som statlig förvaltningsmyndighet blir centralstyrelsen också underkastad den insyn och kontroll som gäller för annan statlig verksamhet. Sålunda kommer justitieombudsmännen, riksdagens revisorer, justitiekanslern och riksrevisionsverket att utöva tillsyn över centralstyrelsens verksamhet. Centralstyrelsens ändrade statsrättsliga ställning påverkar emellertid regeringens beslutsbefogenheter beträffande styrelsen. Sålunda försvinner regeringens rätt att för särskilda fall meddela direktiv till styrelsen. Regeringen kan sålunda inte kräva av styrelsen att den i ett särskilt fall skall fullgöra en viss uppgift. Regeringens rätt att meddela generella föreskrifter i ämnen som rör centralstyrelse påverkas dock inte. Regeringen får alltså även i fortsättningen med stöd av 8 kap. 13 § RF meddela föreskrifter om verkställighet av lag och föreskrifter som inte enligt grundlag skall meddelas av riksdagen, även om dessa föreskrifter rör centralstyrelsen. Däremot bortfaller regeringens möjlighet att delegera denna normgivningskompetens till centralstyrelsen.

I den nu aktuella propositionen framhålls i specialmotiveringen till 46 § lagen om kyrkomötet att besvärsnämnden får samma statsrättsliga ställning som centralstyrelsen.

Utskottet delar den åsikt som föredragande statsråd enligt det ovan sagda gett uttryck för beträffande de statsrättsliga konsekvenserna av att ifrågavarande myndigheter i fortsättningen kommer att lyda under kyrkomötet. Även utskottet har således uppfattningen att regeringen med stöd av 8 kap. 13 § RF kan meddela föreskrifter om verkställighet av lag och föreskrifter som inte enligt grundlag skall meddelas av riksdagen, även om dessa rör myndigheter under kyrkomötet. Med det anförda är enligt utskottets mening yrkande 2 i motionen tillgodosett.

Utskottet biträder i övrigt propositionens förslag.

Frågor som tagits upp i motioner väckta under allmänna motionstiden

Motionerna 1984/85:1505 yrkande 4 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) och 1984/85:815 av Lars Werner m. fl. (vpk) tar upp stat—kyrka-frågan.

I motion 1505 begärs att regeringen skall ta initiativ till överläggningar för att nå fram till en överenskommelse om en tidsplan för åtgärder i syfte att ge svenska kyrkan en fri ställning gentemot staten. Motionärerna hävdar

att de successiva reformer som genomförts på kyrkoområdet sedan 1979 inte inneburit att den principiella frågan om de framtida relationerna mellan stat och kyrka föregripits. Enligt motionärerna måste arbetet gå vidare för att finna den breda bas mellan olika åsiktsgrupper som behövs för att kunna ge svenska kyrkan en självständigare ställning i förhållande till staten. Motionärerna anser att kyrkan själv successivt bör få ta över ansvaret för den kyrkliga organisationsstrukturen lokalt inom stiften och på riksplanet. Svenska kyrkan måste själv få avgöra i vilken utsträckning man behöver använda kyrkans egna medel. Svenska kyrkan får enligt motionen å andra sidan själv överväga på vilket sätt och i vilken takt som den är beredd att ta ett eget ansvar för sin ekonomiska situation.

Enligt motion 815 bör den oförenlighet som råder mellan grundlagens regler om religionsfrihet och det faktum att Sverige har en statskyrka undanröjas. Motionärerna anser att underlagsmaterial för att häva relationerna mellan staten och kyrkan finns. Det borde därför vara möjligt att lägga fram förslag inom en nära framtid.

Ett förslag till ändrade relationer mellan staten och svenska kyrkan lades i januari 1978 fram av deltagarna i stat—kyrka-överläggningarna (SOU 1978:1). Frågan hade dessförinnan varit föremål för ett flertal utredningar. Kyrkomötet ställde sig emellertid negativt till förslaget. Efter överläggningar mellan de politiska partierna uttalade regeringen att stat—kyrka-frågan skulle handläggas vidare i syfte att vinna den bredare enighet i frågan som regeringen ansåg önskvärd. I augusti 1979 beslöt regeringen ge direktiv till bl. a. en utredning om kyrkomötets ställning. Detta utredningsarbete resulterade i förslag till betydelsefulla ändringar beträffande kyrkomötets ställning och formerna för den kyrkliga lagstiftningen (prop. 1981/82:77 och 1981/82:192). Vid riksdagsbehandlingen av proposition 1981/82:77 förklarade konstitutionsutskottet i sitt av riksdagen godkända betänkande KU 1981/82:36 att överläggningar mellan de i utskottet representerade partierna lett fram till att partierna kunnat enas om de förslag som omfattades av nämnda proposition och proposition 1981/82:192. Enligt utskottet var det av stort värde att en långtgående enighet mellan riksdagspartierna uppnåtts i berörda frågor. En viktig utgångspunkt, framhöll utskottet, hade därvid varit att inte föregripa senare ställningstaganden till stat—kyrka-frågans lösning på längre sikt. Beträffande en vpk-motion, vari yrkats avslag på propositionens förslag samt begärts att förslag om kyrkans skiljande från staten snarast skulle framläggas, uttalade utskottet att de frågor som tagits upp i motionen övervägts tidigare och att utskottet inte funnit anledning förorda bifall till motionsyrkandena.

Reglerna för det reformerade kyrkomötet och de nya formerna för kyrklig lagstiftning har varit i kraft sedan 1983. Utskottet har tidigare uttalat (KU 1982/83:2) att när erfarenheter vunnits av den nya kyrkomötesorganisationen bör en noggrann utvärdering och analys av reformens tillämpning i praktiken komma till stånd. Regeringen har nyligen förklarat att en sådan utvärdering planeras.

Som utskottet framhållit i tidigare sammanhang (KU 1981/82:36) innebär den reformering av kyrkomötet och de andra förändringar som vidtagits bl. a. beträffande formerna för den kyrkliga lagstiftningen inte att frå-

gan om de framtida relationerna mellan staten och kyrkan föregripits. Den utvärdering av de kyrkliga reformerna som skall företas bör emellertid enligt utskottets mening avvaktas innan några nya åtgärder i stat—kyrka-frågan övervägs. Utskottet vill i sammanhanget även erinra om att ett omfattande utredningsarbete som relativt snart skall vara avslutat pågår röran-de bl. a. kyrkans lokala struktur (kyrkomusikerutredningen, Kn 1980:04, 1982 års kyrkokommitté, Kn 1982:05, kyrkoförfattningsutredningen, Kn 1982:06 och kyrkobyggnadsutredningen, C 1984:01). Med det anförda av-styrker utskottet motionerna 815 och 1505 yrkande 4.

Medlemskapsreglerna i svenska kyrkan tas upp i motion 1984/85:476 av Jan-Erik Wikström och Kerstin Anér (båda fp). I motionen begärs att riks-dagen uttalar att religionsfrihetslagens regler om medlemskap i svenska kyrkan inte står i överensstämmelse med 2 kap. 2 § RF. Motionärerna erin-rar om att en utredning om medlemskapsreglerna pågår inom kyrkan och att kyrkomötet under 1986 kan få frågan för avgörande i vad som ankom-mer på kyrkan. Därför bör enligt motionärerna staten inte passivt avvakta utan ge klart principiellt besked om RF:s fri- och rättighetsreglers förhål-lande till de nu gällande medlemskapsreglerna.

Frågan om medlemskapsreglerna i svenska kyrkan har under senare år vid upprepade tillfällen behandlats av riksdagen, senast hösten 1984 (KU 1984/85:3). Konstitutionsutskottet uttalade därvid att resultatet av den utredning om kyrkotillhörighet och dop i svenska kyrkan som bedrevs efter initiativ av 1983 års kyrkomöte samt kyrkomötets ställningstagande med anledning av utredningen borde avvaktas. Riksdagen följde utskottets hem-ställan. Nämnda utredningsarbete är nu avslutat. Utredningen presenterar emellertid inte något eget förslag till lösning av frågan. Enligt utredningen behövs det fortfarande en bred och fördjupad diskussion inom församling-arna innan tiden är mogen för några mer definitiva lösningar av berörda frågor.

Som påpekats i motionen har såväl regering som riksdag vid behandling-en av 1976 års grundlagsreform (prop. 1975/76:209, s. 117) ansett att det föreligger en motsättning mellan 2 kap. 2 § RF och bestämmelserna i reli-gionsfrihetslagen om medlemskap i svenska kyrkan. Enligt utskottets me-ning finns det inte skäl att i det läge frågan för närvarande befinner sig överväga ett slopande av den övergångsbestämmelse i RF enligt vilken reglerna om medlemskap i svenska kyrkan skall gälla utan hinder av 2 kap. 2 § RF. Utskottet anser inte att riksdagen nu bör ta något initiativ i med-lemskapsfrågan. Den fortsatta behandlingen av det tidigare nämnda utred-ningsbetänkandet om kyrkotillhörighet och dop samt kyrkomötets ställ-ningstagande med anledning härav bör avvaktas. Med det anförda får mo-tion 476 anses besvarad.

I motion 1984/85:1182 av Anders Svärd (c) begärs att reglerna om förfa-randet vid *utnämning av biskop* ändras på så sätt att svenska kyrkans centralstyrelse bemyndigas att i framtiden tillsätta biskopar efter förslag från resp. stift.

Ett motionsyrkande av samma innebörd avslogs vid 1984/85 års riksmö-te (KU 1984/85:3). Utskottet påpekade då att biskoparna är chefer för dom-kapitlen, vilka är statliga förvaltningsmyndigheter under regeringen. Ut-

skottet erinrade vidare om att en grundlagsändring förbereddes som syftade till att göra centralstyrelsen till en förvaltningsmyndighet under kyrkomötet. Om denna ändring kom till stånd skulle, framhöll utskottet, ett genomförande av motionsförslaget medföra att domkapitlens chefer kommer att utses av en myndighet som domkapitlen inte lyder under.

Den nämnda grundlagsändringen jämte vissa ändringar i lagen (1982:942) om svenska kyrkan har numera slutligt antagits av riksdagen (KU 1985/86:1). Härigenom har centralstyrelsen fått ställning som myndighet under kyrkomötet. Utskottet vidhåller med hänvisning härtill den tidigare ståndpunkten och avstyrker motion 1182.

I motion 1984/85:2336 av Tore Nilsson (m) begärs förslag från regeringen om *åtgärder för att främja kristen tro* i Sverige. Bl. a. föreslår motionären att kristendom skall bli ett självständigt ämne i skolans undervisning samt att utbildningsmedierna i TV och radio skall ge stort utrymme åt bibeln.

Motionen föranleder inte något förslag från utskottets sida och avstyrks således.

Motionerna 1984/85:394 av Kerstin Anér och Kerstin Ekman (båda fp) samt 1984/85:2331 av Gunnel Jonäng (c) tar upp vissa frågor som rör *ändringar i begravningskungörelsen.* Enligt motion 394 bör 25 § 2 mom. begravningskungörelsen ändras så att det blir möjligt för en person att under sin livstid ansöka om att askan efter honom skall strös ut på en särskild plats. Som reglerna är nu blir han beroende av vad de efterlevande bestämmer. I motion 2331 begärs att begravningskungörelsen ändras så att det klart framgår att tillgrepp av ädelmetall eller värdeföremål i samband med arbete i krematorium eller på kyrkogård faller under allmänt åtal.

Utskottet delar motionärernas åsikt att nuvarande förhållanden inte är tillfredsställande när det gäller de frågor som tas upp i motionerna. Det är därför även enligt utskottets mening angeläget med ändringar av berörda regler. Enligt vad som upplysts från civildepartementet har en särskild arbetsgrupp inom departementet till uppgift att göra en total översyn av begravningslagstiftningen. Översynen omfattar även begravningskungörelsen. Till de frågor som utreds hör reglerna för spridande av avlidens aska samt tillgrepp av ädelmetaller från avlidna. Arbetsgruppen beräknas avsluta sitt arbete under våren 1986. Enligt utskottets uppfattning bör resultatet av utredningsarbetet avvaktas innan riksdagen tar något initiativ i dessa frågor. Med det anförda får motionerna 394 och 2331 anses besvarade.

Utskottet hemställer

1. beträffande *överklagande av besvärsnämndens beslut*

att riksdagen med anledning av proposition 1984/85:165 och med anledning av motion 1985/86:2 yrkande 1 antar följande som *Utskottets förslag* betecknade lydelse av 49 § i förslaget till lag om ändring i lagen (1982:943) om kyrkomötet:

49 §

Propositionens förslag	*Utskottets förslag*
Besvärsnämndens beslut får inte överklagas.	Besvärsnämndens beslut *enligt denna lag* får inte överklagas.

2. beträffande *förslagen i proposition 1984/85:165 i övrigt*
att riksdagen antar de i propositionen framlagda förslagen till
a) lag om ändring i lagen (1982:943) om kyrkomötet,
b) lag om ändring i lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar,

3. beträffande *regeringens möjligheter att meddela föreskrifter rörande kyrkomötets besvärsnämnd*
att riksdagen förklarar motion 1985/86:2 yrkande 2 besvarad med vad utskottet anfört,

4. beträffande *stat—kyrka-frågan*
att riksdagen avslår motionerna 1984/85:815 och 1984/85:1505 yrkande 4,

5. beträffande *medlemskapsreglerna i svenska kyrkan*
att riksdagen förklarar motion 1984/85:476 besvarad med vad utskottet anfört,

6. beträffande *förfarandet vid utnämning av biskop*
att riksdagen avslår motion 1984/85:1182,

7. beträffande *främjande av kristen tro*
att riksdagen avslår motion 1984/85:2336,

8. beträffande *ändringar i begravningskungörelsen*
att riksdagen
a) förklarar motion 1984/85:394 besvarad med vad utskottet anfört,
b) förklarar motion 1984/85:2331 besvarad med vad utskottet anfört.

Stockholm den 12 november 1985

På konstitutionsutskottets vägnar

Olle Svensson

Närvarande: Olle Svensson (s), Anders Björck (m), Yngve Nyquist (s), Wivi-Anne Cederqvist (s), Birgit Friggebo (fp), Bertil Fiskesjö (c), Kurt Ove Johansson (s), Anita Modin (s), Börje Stensson (fp), Gunnar Björck i Värmdö (m), Sören Lekberg (s), Bengt Kindbom (c), Nils Berndtson (vpk), Ulla Pettersson (s) och Elisabeth Fleetwood (m).

Reservationer

1. Stat—kyrka-frågan (mom. 4)

Birgit Friggebo och Börje Stensson (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Reglerna för" och på s. 12 slutar med "1505 yrkande 4" bort ha följande lydelse:

Statskyrkosystemet innebär att riksdag och regering har ett avgörande inflytande över beslut som rör kyrkans organisation, ekonomiska ramar

och tillsättandet av dess andliga ledare. Enligt utskottets åsikt är denna ordning av principiella skäl inte godtagbar.

Relationerna mellan svenska kyrkan och staten har som nyss framhållits under många år varit föremål för ett flertal utredningar i skilda sammanhang. Resultatet av detta arbete är hittills vissa delreformer som rör bl. a. kyrkomötets ställning och formerna för den kyrkliga lagstiftningen. Härigenom har kyrkan fått en egen rikskyrklig organisation samt en betydande självständighet när det gäller att besluta i vissa inomkyrkliga frågor. Dessa reformer har som utskottet i tidigare sammanhang framhållit (KU 1981/82:36) emellertid inte inneburit att frågan om kyrkans skiljande från staten föregripits. Det har tvärtom klart påpekats att så ej är fallet.

Enligt utskottets mening bör frågan om att ge kyrkan en självständigare ställning gentemot staten nu på nytt aktualiseras. En utgångspunkt bör därvid vara att försöka finna lösningar med så bred bas hos olika åsiktsriktningar som möjligt. Utskottet delar uppfattningen i folkpartimotionen att relationsändringen bör ske stegvis. Kyrkan bör således successivt ta över ansvaret för den kyrkliga organisationsstrukturen samt för användandet av kyrkans egna medel. Folkbokföringen bör tas över av statliga organ. Kyrkan måste å andra sidan själv överväga hur den skall ta ansvaret för sin ekonomiska situation. Som påpekats i folkpartimotionen får den ovan beskrivna relationsändringen inte innebära att de positiva värden som ligger i att kyrkan har en rikstäckande verksamhet går förlorade. Samtal måste därför föras mellan staten och kyrkans företrädare i dessa frågor. I överläggningarna bör olika meningsriktningar vara företrädda både på den statliga och kyrkliga sidan. Enligt utskottets mening kan den utvärdering av kyrkomötesreformen som utskottet tidigare förordat ske parallellt med att samtalen förs. Initiativet till överläggningarna bör tas av regeringen, och syftet skall vara att nå fram till en överenskommelse om en tidsplan för åtgärder som kan ge svenska kyrkan en fri ställning gentemot staten. Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna. Utskottet tillstyrker med det anförda motion 1505 yrkande 4 och anser motion 815 i viss mån tillgodosedd.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

> 4. beträffande *stat—kyrka-frågan*
>
> att riksdagen med bifall till motion 1984/85:1505 yrkande 4 och med avslag på motion 1984/85:815 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Stat—kyrka-frågan (mom. 4)

Nils Berndtson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Reglerna för" och på s. 12 slutar med "1505 yrkande 4" bort ha följande lydelse:

Det nuvarande statskyrkosystemet innebär som framhållits i vpk-motionen att *en* kyrka har en särställning i det svenska samhället, trots att det i Sverige, bl. a. på grund av den omfattande invandringen, inte finns någon allomfattande eller entydig religionsuppfattning. Vidare innebär de gällan-

de reglerna om medlemskap i svenska kyrkan att de flesta nyfödda automatiskt ansluts till kyrkan. Rådande förhållanden är enligt utskottets åsikt inte godtagbara från religionsfrihetssynpunkt. Kyrkans skiljande från staten är därför en i hög grad angelägen fråga.

Som nyss framhållits har relationerna mellan kyrkan och staten behandlats av ett flertal utredningar under de senaste decennierna. Detta arbete har emellertid inte resulterat i några regeringsförslag om kyrkans skiljande från staten. I stället har vissa författningsändringar vidtagits som innebär en anpassning till statskyrkosystemet. Det kan befaras att dessa ändringar leder till att statskyrkosystemet permanentas och att en lösning av stat—kyrka-frågan ytterligare fördröjs.

Enligt utskottets mening finns det inte anledning att ytterligare skjuta på avgörandet i den aktuella frågan. Underlagsmaterial för att lösa relationerna mellan staten och kyrkan finns genom det utredningsarbete som företagits. Den ytterligare beredning som behövs bör därför kunna ske snabbt. Regeringen bör därför inom loppet av en relativt kort tid kunna lägga fram förslag angående kyrkans skiljande från staten för riksdagen. Utskottet tillstyrker med det anförda motion 815. Motion 1505 yrkande 4 kan delvis anses tillgodosedd med vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *stat—kyrka-frågan*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:815 och med avslag på motion 1984/85:1505 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Särskilda yttranden

1. Medlemskapsreglerna i svenska kyrkan

Birgit Friggebo och Börje Stensson (båda fp) anför:

Av det utrednings- och lagstiftningsarbete som föregick införandet av de nu gällande reglerna om religionsfrihet i 2 kap. 2 § RF framgår att det föreligger en motsättning mellan dessa regler och religionsfrihetslagens bestämmelser om medlemskap i svenska kyrkan. RF försågs av denna anledning med en övergångsbestämmelse av innebörd att medlemskapsreglerna skulle gälla utan hinder av 2 kap. 2 § RF.

I folkpartimotioner har under senare år vid upprepade tillfällen begärts att medlemskapsreglerna i religionsfrihetslagen ändras så att de inte står i strid med 2 kap. 2 § RF. Det har från folkpartiets sida vidare hävdats att det är angeläget att riksdagen klargör sin inställning till denna fråga bl. a. mot bakgrund av att 1979 års kyrkomöte uttalat att någon motsättning mellan berörda regler i religionsfrihetslagen och 2 kap. 2 § RF inte föreligger. I den nu aktuella folkpartimotionen har yrkandet begränsats till en begäran om ett uttalande från riksdagens sida om att en sådan motsättning verkligen föreligger. Vi anser det särskilt angeläget med ett sådant uttalande då den inomkyrkliga utredningen inte kunnat enas om något förslag till lösning av

medlemskapsfrågan. Med hänsyn till att utskottet med anledning av motionen nu bekräftat att det finns en motsättning mellan medlemskapsreglerna och 2 kap. 2 § RF är enligt vår mening motionen i allt väsentligt tillgodosedd, även om den formellt inte bifallits. Vi har därför inte funnit anledning att reservera oss mot utskottsbetänkandet i denna del. Vi vill emellertid framhålla att detta inte innebär att vi frångått den tidigare ståndpunkten att medlemskapsreglerna bör ändras i enlighet med vad folkpartiet sedan länge förordat.

2. Främjande av kristen tro

Anders Björck, Hans Nyhage och Gunnar Hökmark (alla m) anför:

Som framhålls i motion 1984/85:2336 är de kristna värdena av grundläggande betydelse för det svenska samhället. De frågor som tas upp i motionen är således mycket angelägna och vi kan instämma i dess syfte. De konkreta förslag som motionären lägger fram rör emellertid närmast utbildnings- och kulturpolitiska frågor, vilka det inte ankommer på konstitutionsutskottet att bereda.